

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštne ček. uradu štev. 13.633.

Sestanek Male antante.

Vsako leto pred sestankom Male antante se ponavlja ista pesem. V vladnih listih se opozarja na pomen sestanka in istočasno se objavlja njegov program, ki je bogat na banketih in slavnostih, tem manj pa je v njem prostora za pravi delovni program. Običajno se ob tej priliki govori tudi o iskrenih prijateljskih stikih, ki vežejo vse narode Male antante, a dejansko ostanejo ti stiki le na papirju. Opozicionalno časopisje pa piše o hibah Male antante in ponavlja svoje prejšnje članke, a njihov efekt je ravno tako prazen, kakor so prazni komunikacije, ki se izdajajo o sestankih Male antante.

In žal ni upanja, da bi bilo kmalu boljše. Tudi to je razumljivo.

Ko je bila Mala antanta ustanovljena, je bila skoraj brez izjeme od vsega prebivalstva vseh treh zveznih držav odkrito pozdravljena. Zakaj vse prebivalstvo je naravnost instinktivno čutilo, da bo vsaka država za se le igrača v rokah močnejše diplomacije velesil, da bi pa vse tri združene mogle biti faktor, ki bi mogel voditi tudi svojo lastno politiko. Izhodišče za čim večjo skupnost bi morala biti Mala antanta, dejansko pa je bil njen program vedno bolj omejen in reduciran, da je postala končno vsebina Male antante samo žandarmerijska služba nad madjarskim iredentizmom. Pa niti v tem oziru ni bilo mogoče doseči posebnih uspehov, ker rabi Italija iredentistično Madjarsko in ker je taka Madjarska še mnogim drugim po volji. Zato ni mogla niti pomoč Francije pri boriti Mali antanti glede Madjarske — in niti po falsifikatorskem škandalu — vidnega uspeha.

Države Male antante so na pragu med vzhodom in zapadom. Če bi to svojo lego države Male antante prav razumele, potem bi morale stremeti za tem, da postanejo posrednik med zapadom in vzhodom. Morale bi biti vrata na vzhod, postale pa so jez proti vzhodu. Ne v lastnem interesu, temveč v interesu drugih so danes države Male antante barijere proti Rusiji. Pa dočim je to za Rumunijo vsled Besarabije vsaj do gotove mere razumljivo, ni to razumljivo ne za Češkoslovaško in še manj za Jugoslavijo. Odnosaj do vzhoda je za vse države Male antante največje važnosti in če ni med njimi v tej stvari soglasnosti, potem je izgubila njih zveza svoj glavni zmisel.

Naloga Male antante bi mogla biti velika in vse nje ljudstvo bi moglo biti za njo, če bi videlo, da ga ona oprošča varuštva velikih sil. In Mala antanta bi to tudi mogla doseči, če bi bile njene članice res demokratske in res svobodoljubne države. Toda kje so še časi, ko se bo to moglo reči o državah Male antante. Spominjamo le na pravkar končane rumunske volitve in spominjamo tudi na naše zadnje skupščinske volitve, pa je položaj dovolj jasen.

Vlade držav Male antante tudi same čutijo, da pada ugled Male antante, da je premalo sodelovanja med članicami in zato je bila ustanovljena še časnikarska antanta Male antante. Je sicer boljše nekaj ko nič, toda tudi časnikarska antanta ne more pomagati. Treba izboljšati najprej blago in potem šele pričeti delati reklamo in ne obratno. Zlasti pa še, če je slaba kvaliteta blaga že postala znana.

Nikakor nečemo reči, da bi bila Mala antanta odveč, temveč smo o njeni potrebi zelo globoko prepričani. Toda kretniti mora na nova pota in svoje sestanke odvarjati pred sestankom Sveta Zvez narodov, ne pa po njih, da se o dogodkih

Skupščina še ne bo odgojena.

Beogra, 17. junija. Med včerajšnjo skupščinsko sejo se je v ministrski sobi vršilo posvetovanje ministrov. Po tej konferenci je neki član vlade izjavil: Položaj vlade postaja vedno stabilnejši tako v posameznih skupinah kakor med vladnimi strankami. Nasproti trditvam političnih krogov, da narodna skupščina ne bo mogla delati in da bo s kraljevim ukazom zaključena, kažeta zadnja dva dneva, da do tako hitre odgoditve skupščine ne pride. Skupščina mora še do jeseni dovršiti več nujnih poslov. Utegne pač priti do začasne prekinitve dela,

toda kesneje bi se delo zopet nadaljevalo.

Na vprašanje, ali je Marko Trifković imel prav, ko je rekel, da to skupščina delala do 10. julija, je minister izjavil. Izgleda, da bo tako. Delo vlade omogoča opozicija, ki je zadnji čas postala zelo aktivna in bojovita in s takim nastopanjem samo spodkopuje intrige v vladni večini. Tako hkrati dovaja do zaključka, da je dana edina možnost, da se sedanja koalicijska obdobja. Ko pride čas volitev, jih bo prav zaradi tega izvedla edinole ta vlada.

Maksimović se pripravlja na volitve.

Beograd, 17. junija. Politično življenje je v popolni stagnaciji. Nobenih posebnih dogodkov ni, ki bi mogli zanimati politične ljudi. Opozicija nadaljuje svojo kampanjo proti vladi, s čimer se poostuje odnosaj med vlado in opozicijo. Radikali in demokrati so zašli v ostro bojno fazo. Radikali pripravljajo kot revanžo za demokratske shode celo vrsto zborovanj v Srbiji in v južnih krajih. To stvar bo aranžiral sam notranji minister Boža Maksimović, ki se mora pobrigati za to, da bodo vsi shodi izpadli čim veličastnejši in imponantnejši.

Skupina g. Pašića bo izkoristila te shode, da odgovori opoziciji na njene napade in na njene obtožbe glede korupcije.

Vladna večina in njeni voditelji dobro ocenjujejo situacijo, zato se odnošaji v vladnih krogih vedno bolj kristalizirajo. Delo prihaja v zadnjem času v popolnoma normalen tek.

Zaradi povratka Nj. Vel. kralja v Beograd je opozicija včeraj razširjala vesti, da je položaj zelo nejasen in da sta vlad-

ni stranki nesigurni, to pa tembolj, ker odnošaji med njima še niso končno urejeni. — Službeni krogi pa to zanikajo. Neki aktivni član vlade je izjavil, da sedanja vlada uživa neomejeno zaupanje krone in da more prenesti vso odgovornost za svoje delo.

Slabo posejanje skupščine od strani opozicije in od strani enega dela vladnih strank se tolmači v političnih krogih kot predvolitveni boj. Zato so včeraj zatrjevali, da so volitve neizbežne in da je notranji minister Boža Maksimović za volitve že vse potrebno pripravil. Kot poskus za poslanske volitve naj se opravijo občinske volitve, ki se bodo vršile v Vojvodini že ta mesec, v Južni Srbiji in Črni gori pa od 15. do 20. avgusta. Za vse to je pripravljen že potrebni material. Boža Maksimović in državni podtajnik dr. Pernar se posvetujeta o vseh teh vprašanjih, da se prizadete stranke izognejo vsem nesoglasjem in se doseže čim večja harmonija v odnošajih pri tako važnem vprašanju.

NETTUNSKKE KONVENCIJE PRED MINISTRSKIM SVETOM.

Beograd, 17. junija. Sinoči se je izvršila seja ministrskega sveta, na kateri se je nadaljevala razprava o nettunskih konvencijah. Končano je proučevanje onega dela konvencij, ki se nanašajo na likvidacijo ekonomskih, administrativnih in finančnih vprašanj, nastalih z razdelitvijo reškega ozemlja. — Odpravljena je bila tudi konvencija glede pravice optiranja v smislu čl. 7. rapalske pogodbe in čl. 9. rimske pogodbe o Reki. Danes pride na vrsto tretji del nettunskih konvencij, ki obsega razne druge sporazume glede Reke. — Na tej seji je bil tudi dr. Rybář, da je dajal pojasnila.

KONFERENCA UZUNOVIČA Z NOTRANJIM MINISTROM.

Beograd, 17. junija. Sinoči po seji ministrskega sveta sta se še prav dolgo razgovarjala Uzunović in Boža Maksimović. Maksimović je Uzunoviću poročal o raznih tekočih resortih vprašanjih. Enemu delu sestanka je prisostvoval tudi kmet Beograjske občine Ivo Miličević, ki je pristaš Pašića. Govorilo se je takrat o raznih komunalnih in o strankarskih vprašanjih.

le referira, mesto da bi se o akciji sklepalo.

Lastno pot mora iti Mala antanta in da more iti po tej poti, mora delati v skladu s ljudstvom. Demokratična Mala antanta ima prihodnost in ona bo postala posrednik na vzhod, brez podpore ljudstva pa bo Mala antanta večno odvisna od volje velesil. Take Male antante pa ne rabimo!

UZUNOVIČ PROTI NOVIM VOLITVAM

Beograd, 17. junija. Včeraj je predsednik vlade Uzunović pred početkom seje dolgo časa konferiral z Božo Maksimovićem in dr. Ninkom Perićem o delu vlade v narodni skupščini. Iz okolice Uzunovića so zatrjevali, da je prav neumesten očitok opozicije, da bi vlada s premislekom kradla dragoceni čas narodne skupščine. Saj se vendar ve, da je sedanja vlada ena prvih vlad, ki je v tako kratkem času in v tako težkih razmerah imela tako lepe uspehe pri svojem delu (?).

Kar se tiče demokratske parole za svobodne volitve, pravijo osebe iz Uzunovićeve okolice, da niso vladi volitve potrebne, ker ima vlada za svoje delo zagotovljeno parlamentarno večino. Toda svobodnih volitev se oni istotako ne boje, ker je zanje uspeh zagotovljen s plodnosnim delom v tem kratkem času. — Radikali trde, da bi pri volitvah najslabše odrezali demokrati in muslimani.

DELO ZAKONODAJNEGA ODBORA.

Beograd, 17. junija. Včeraj popoldne ob 6. se je sestal k seji zakonodajni odbor in razpravljajal o predlogu zakona o sodnem kazenskem postopku. Ko bo ta zakonski načrt v odboru obdelan, se izroči takoj narodni skupščini. Sklenjeno je bilo, da se setavi še ena sekcija, ki se bo bavila s proučevanjem tega projekta. To je tembolj potrebno, ker mora biti ta zakon v skladu s kazenskim zakonom, ki ga proučuje druga sekcija.

Zakonodajnemu odboru je predložen tudi načrt zakona o centralni upravi.

Blesiki sestanek.

Bled, 17. junija. Včeraj popoldne ob pol 2. je preko Lesc sem dospel naš zunanji minister dr. Ninčić v spremstvu načelnika svojega kabineta Antića in načelnika oddelka za tisk Karovića. Rumunski in češkoslovaški poslanik sta z istim vlakom dospela na Bled. Dr. Beneš in Mitileneu prideta danes dopoldne. — Glasovi o krizi češkoslovaške vlade ne bodo niti najmanj vplivali na ta sestanek zunanjih ministrov Male antante.

IZJAVA RUMUNKEGA ZUNANJEGA MINISTRA.

Bukarešta, 17. junija. Pred svojim odhodom na Bled je minister Mitileneu izjavil: »Jako srečen sem, da sem mogel podpisati pogodbo, s katero se podaljšuje defenzivni dogovor med državami Male antante. To podaljšanje bo nadaljevalo započeto delo miru, ki je edini cilj držav Male antante. — Za sestanek na Bledu ni nobenega programa. Toda zastopniki Rumunije, Češkoslovaške in Jugoslavije bodo proučili vsa vprašanja, ki se tičejo njih držav, in pravtako tudi več vprašanj, ki so se sprožila v Ženevi. Silno sem zadovoljen, da bom mogel končno stopiti v stik z zastopniki zunanje politike Jugoslavije in Češkoslovaške.

ČEŠKOSLOVAŠKI SOCIALISTI ZAHTEVAJO ODSTOP VLADE.

Praga, 17. junija. Češki narodni socialisti so objavili komuniké, v katerem pravijo, da ves izvršilni odbor stranke vstraja na zahtevi, da vlada poda ostavko. Glede na to je bil tudi dr. Beneš pozvan, da demisionira. Izvršilni odbor je to sklenil, ker pozna mišljenje dr. Beneša in ima vanj popolno zaupanje. Dr. Beneš je namreč samo iz ozirov do države z velikim samopremagovanjem vztrajal v uradniški vladri dr. Cernyja. Dr. Beneš, ki je na potu iz Ženeve na Bled, je doznal ta sklep svoje stranke izjavil, da ne zapusti mesta zunanjega ministra in da bo raje odložil svoj poslanski mandat, ki ga ima od narodno-socialistične stranke.

BRIAND PREVZEL SESTAVO NOVE VLADE.

Pariz, 17. junija. Briand je sprejel mandat za sestavo nove vlade. Med Briandom in Poincaréjem je prišlo do sestanka. Po sestanku je izjavil Poincaré, da je voljan prevzeti ministristvo za finance, toda stavljal bo obsežne pogoje. Med desničarskimi strankami se pojavlja vedno večje nezadovoljstvo, ker hoče Herriot prevzeti ministristvo notranjih zadev.

OBISK DOUMERGUE-A V LONDON ODLOŽEN.

Pariz, 17. junija. Potovanje predsednika Doumergue-a v London je odloženo na poznejši čas. Včeraj so se pri Doumergue-u začela konzultiranja. V elizejski palači so bili sprejeti Poincaré, Marin, Blum in Le Tragner. Doumergue je Briandu poveril mandat za sestavo nove vlade.

POGAJANJA Z ANGLEŠKO TRGOVINSKO DELEGACIJO.

Beograd, 17. junija. Včeraj so se nadaljevala pogajanja med našo in angleško delegacijo v vprašanju carinskih tarifov. Razpravljalo se je o predlogih, ki so jih stavili angleški delegati na osnovi navodil, prejetih od svoje vlade. Delo se bo danes nadaljevalo.

Režim g. Mussolinija se utrjuje.

Se vedno spada k dobremu tonu naših skrajnih nacionalistov, da se mora nasprotnike ne samo sovražiti, temveč tudi omalovaževati. Dosledno temu se nekateri tudi silno radi zabavajo v sladki sen, da se bo lepega dne ves fašizem zrušil in da bodo podarila nebesa dan, ko bodo uresničene tudi najbolj drzne sanje.

Vseh takih in sličnih sumenj ne delimo, temveč jih nasprotno smatramo kot skrajno škodljive. Kdor sanja v politiki o nebeskih darovih, ta bo grozno razočaran in po vsej pravici, ker sanje ovirajo resno delo. Kdor slepo sovraži, tudi ta ne pride na svoj račun, ker slepo sovraštvo je samo dokaz lastne nemoci. Samo tistega se sovraži, komur se nič ne more, kdor pa je močan, ne sovraži, temveč se bori. Če celo pa je napačno omalovaževanje. Zakaj kdor omalovažuje sovražnika, ta odpira svojo slabo stran in ta ne vidi močne strani nasprotnika. Kdor hoče izgubiti z vso sigurnostjo bitko, ta naj samo omalovažuje nasprotnika.

Mi pa nismo med onimi, ki bi hoteli izgubljati bitke in zato ne omalovažujemo nasprotnika in ga tudi slepo ne sovražimo. Če dela dobro, potem dela dobro in naj bo nam še tako nasproten. In zato par resnic o režimu g. Mussolinija.

Kdor je bil le par ur v Italiji, ta vidi, da je fašistovski režim trden. Poleg dobro organiziranih karabinerjev in napredujoče vojske je tu fašistovska milica, ki skrbi, da ne bo fašistovski režim presenečen. To vse čuti prebivalstvo in naj je v svoji notranjosti še tako proti režimu, se ni niti eni stranki posrečilo ustvariti tudi le sence vrta, da bo ona naslednica fašizma. Na zunaj dominirajo fašisti popolnoma in celo rastoča gospodarska kriza še ne kaže, da bi raslo nezadovoljstvo.

Se pomembnejše pa se nam zdi to, kar so dosegli fašisti na idejnem polju. Pridobili so si naklonjenost cerkve in celo framažoni se sprijajnujejo z novimi razmerami. Par dokazov!

Pred kratkim so se udeležili maše, ki jo je bral papež v svoji privatni kapeli, Cadorina in drugi generali. Navzočnost pri taki maši pomeni toliko ko privatne audience pri papežu in še pred par leti bi bilo nemogoče, da bi se udeležili take maše najvišji državni funkcionarji, ko pa papež italijanskega kraljstva ne priznava.

Sploh se opaža, da so odnosi med jezuiti in fašisti vedno boljši in glavni tajnik jezuitov, Tachi Venturi je dostikrat gost v palači Chigi. Brez vsakega dvoma pa je, da je italijanskim fašistom, ki so sicer v znanjem svetu precej izolirani, silno dobrodošlo, če se morejo nasloniti na jezuite, ki živijo v vsem katoliškem svetu velik vpliv. Madrid, katoliška aristokracija Francije in Varšave so pod vplivom jezuitov. In govori se, da so poljski monarhisti iskali svojega kandidata v Italiji in da jim je pri tem krepko pomagal jezuitski general, ki je slučajno Poljak, Sedochorsky.

Do l. 1870. je bil običaj, da je vsakokratni senator Rima poklonil v imenu meščanstva na dan sv. Filipa v njegovi cerkvi zlat bokal. Od tedaj se je ta običaj opustil, letos pa ga je fašistovski guverner mesta z velikimi ceremonijami obnovil. Tudi velikiški križ v koloseju, ki je bil podrt leta 1874, bo sedaj zopet postavljen. Sploh so nastopili tako dobri odnosi, da katoliško časopisje zahteva, da se po svobodomiselih imenovane ulice preimenujejo. Zahteva se celo, da se poruši spomenik Giordanu Brunu in celo proti spominu Savanarole se atakira.

Istočasno pa se približujejo tudi framažoni fašizmu. Izšla je zopet recija »Rivista Massonica« in v njej se povdarjajo zasluge prostozidarjev za italijanski nacionalizem. In z zadovoljstvom se beleži poročilo o seji švicarskih prostozidarjev, ko je italijanski zastopnik odločno odklonil, da bi se drugi prostozidarji vmešavali v njih razmere.

Cerkve in prostozidarji so nehali z nasprotovanjem fašizma in fašizem je s tem izgubil dva velika in močna nasprotnika.

S tem pa se je fašizem utrdil in s tem treba računati. Treba pustiti vse sanje, vse neplodno sovraštvo in delati za dvig lastnega naroda. Samo to je realna politika, samo to bo v korist narodu. In pri tem nikdar pozabiti, da se je dvig fašizma pričel tedaj, ko je začel organizirati narod. Organizacija naroda, to je prva dolžnost, toda samo organizacija na pozitivni podlagi. Zbirati narod v ljubezni in produktivnem delu, to je zdrava podlaga, ne pa ona, ki ji je izvir vsega sovraštva in sicer ne samo sovraštva do narodnega, temveč celo do političnega nasprotnika.

Amerika in Pan-Evropa

Voditelji pan-evropskega gibanja so zelo spretni in agilni. Iz dosedanjih člankov smo se mogli uveriti, da znajo izbornu uporabljati vzgled iz zgodovine, ki je vedno najboljša učiteljica. — Dokler ostanejo ljudje samo — ljudje, je zgodovina zrela ne samo preteklosti, ampak tudi prihodnosti; zavisli zopet le od ljudi samih, ako hočejo v bodočnosti preprečiti, da se ne bi ponavljali žalostni dogodki preteklosti. — Iz dosedanjih člankov smo se mogli v tem oziru jako mnogo naučiti. — Ni je bilo trditve, da ni bila podprta z jasnimi razlogi in dejstvi iz preteklosti.

Pan-evropejci se dobro zavedajo težav, ki jih morajo premagati. Zato iščejo povsod, v vseh delih sveta prijateljev, spraviti hočejo življenske interese Evrope v sklad z interesi vsega človeštva. Idealno lepa so ta stremjenja, zato tudi pridobivajo prijateljev po vsem svetu med idealnimi ljudmi.

Ker je Pan-evropejem vzor — Panamerika, so si nadeli pred vsem nalogo, da pridobijo tudi v Ameriki prijateljev za svoje načrte — in dosegli so v tem oziru že velike uspehe. Da bodo imeli moji čitatelji jasno sliko v pogledu pan-evropskega gibanja tudi zunaj Evrope, naj v par člankih očrtam razmerje med Ameriko in staro Evropo, in to storim toliko raje, ker se nam pri tem razkrije marsikaka misel in dejstvo, na kar marsikdo od nas še ni prišel.

Prvo leto pan-evropskega gibanja je doživelo okupacijo Poruhrja, drugo leto se je pojavil Dawesov načrt, tretje leto pa — Lo-carno: l. 1923 je bila Pan-evropa — utopija, l. 1924 — problem, l. 1925 pa že — program. Zadnje leto je kar nadkrililo vsa pričakovanja, kajti v tem letu se je izjavila večina voditeljev evropske politike, evropskega gospodarstva in javnega mnjenja za isti veliki cilj: za politični in gospodarski združenje Evropa.

Leto 1926 pa bo še znamenitejše za pan-evropsko gibanje: v oktobru bo že prvi pan-evropski kongres. Amerika je morala čakati cela desetletja na prvi kongres od rojstva panamerikanske ideje, Evropa je to veliko pripravljalo delo skrajšala na samo štiri leta. — Ta kongres s simpatijami pozdravlja tudi Amerika. Ali ni le simpatij, marveč organizirano je tudi — delo v Ameriki za Pan-evropo.

To delo je načel sam dr. Coudenhove-Kalergi, ki je bil od 24. oktobra 1925 do 9. januarja t. l. »prvi poslanik« Pan-evrope v Ameriki, in sicer z dvojnim namenom: 1. da točno prouči ves ameriški material, ki prihaja za Pan-evropo v poštev, — 2. da prične sistematično propagando za pan-evropsko gibanje. — Oboje je vzorno izvršil. Izborna pomagalka mu je bila soproga — sloveča igralka Ida Roland (zdaj na Hofburgteatru). Uspehe svojega proučevanja nam podaja v svojih spisih, ki so bogati po obsegu in globoki vrednosti; vspeh njegove propagande pa je ustanovitev ameriškega pomožnega odbora za pan-evropsko unijo (American Cooperative Committee of the Pan Europa Union), ki ima odbor 29 odličnih članov.

Dr. Coudenhove-Kalergi je bil v New Yorku gost Foreign Policy Association; od tu je imel predavanja v: New York, Boston, Philadelphia, Chicago in Cincinnati. V Washingtonu je predaval kot gost »Institute of Economics« in še v mnogih mestih.

Dasi Amerikanci doslej še niso mnogo vedeli o pan-evropskem gibanju, vendar te ide-

je niso sprejeli kot zanimivo utopijo, marveč za nekaj, kar je samo po sebi umljivo in — izvršljivo. To je pač svojstvo — velikega naroda, ki je že poskusil, da krepka volja, oprta na vero v bodočnost, premaga tudi največje težave. Saj je ta narod v razmeroma kratkem času napravil iz pragozdov in step — prvo industrijsko državo sveta. Ta narod je dal svetu čiste zlate nauke in zglede o svobodi in mirnem sožitju v moderni federaciji. Zato pa tudi instinktivno čuti, da so Zedinjene države Evrope le logična posledica evropskega razvoja po njegovem vzgledu in da vprašanje o Pan-evropi ne glasi: Ali bo? marveč: Kdaj bo? in: Kakšna bo?

Evropejci se malo zanimamo za notranjo politiko posameznih ameriških držav, še manj pa se zanimamo Amerikanci za vprašanje evropske dnevnice politike. Toda problem Združenih držav Evrope je nekaj velikega, kar ima svoje korenine tudi v zgodovini Amerike, ki je že od nekdaj navajena, da smatra kontinentalno Evropo za celoto. In zato je Pan-evropa v Ameriki samo po sebi umljiva možnost, dočim je v Evropi sami šele problem.

Primerjajmo uspehe v Ameriki z Evropo. Pred 150 leti je bila Evropa gospodar sveta, Amerika pa je bila majhna kolonijska država, po veljavi kake švedske. Danes je Evropa izgubila gospodstvo sveta, je uboga in politično slabotna, dočim je Amerika najbogatejši in najmočnejši del sveta. — Saj je bil vendar tu in tam isti človeški material, le sistem je bil različen. Uspehi opravljajo pač le ameriški sistem! — Ako torej hoče Evropa sebi dobro, mora ameriški sistem prikopirati po svojih potrebah in potem dalje ustvarjati: le tako bi mogla rešiti svoj obstanek in svojo bodočnost!

Narodni, politični in kulturni temelji ameriške unije so jako različni od evropskih, zato jih ne smemo slepo posnemati. Evropska federacija mora v veliki meri upoštevati jezikovne in kulturne razlike evropskih narodov: Evropa mora postati skupnost narodov, kakor je Amerika skupnost individuumov, historičnih nastalih narodov ne sme omalovaževati, marveč jih mora med seboj vezati.

Ali v dveh ozirih sme in mora Evropa posnemati Ameriko: v politični organizaciji, ki izključuje vojno med državami severo-amerikanske unije, — in v gospodarski organizaciji, ki ne pozna carinskih mej in ustvarja tako podlago za neomejeno produkcijo in splošno blagostanje. Toda Evropa ne sme pozabiti, da leži med Združenimi državami Amerike in združenimi državami Sovjetske Rusije, da je torej na eni strani sklenjen gospodarski imperij na komunistični na drugi pa na kapitalistični podlagi.

Da je Amerika Evropo gospodarski prehitela, nas ne sme motiti. Bodoči način življenja ne sme biti ne ameriški, ne azijski, ne ruski, marveč: evropski; prevzeti mora boljše tehniško organizacijo zapada, ne da pri tem izgubi svojo dušo.

Evropa mora premeniti svoj gospodarski in politični ustroj, toda obenem ohraniti svoje kulturne tradicije: le tako bi mogla rešiti svoje življenje in svojo dušo. Brez predsodkov naj preizkusi vse, kar imata do brega vzhod in zahod; iz te bogate izkušnje in bogastva svojega duha naj si ustvarja nove življenske oblike.

A. G.

Politične vesti.

— Slovenska kmetijska stranka in narodne manjšine. V »Kmetiskem listu« je priobčil g. Albin Prepeluh članek o naših narodnih manjšinah. Članek dela čast tako Slovenski kmetijski stranki, ko tudi avtorju, ker je dokaz, da je vsaj ena slovenska stranka zavežala res kulturno stališče glede narodnih manjšin. V nobenem oziru ne velja dvojni moral in Slovenci, ki se zgražamo, če jemljejo Italijani in Avstrijci našim bratom v tujini vse narodnostne pravice, ne smemo svoje zgražanje postaviti na laž s tem, da postavimo na enak način proti nemškim in madžarskim manjšinam v Sloveniji. Ni dokaz spodobnosti v tem, če se manjšine ubije — kar je itak nemogoče — temveč sposobnost je v tem, če se manjšine pridobi za plodno zadržavno delo. To pa je mogoče le, če so manjšine zadovoljne in če imajo vse najelementarnejše pravice, ki so za njihov kulturni razvoj neobhodno potrebne. — Slovenski narod mora ohraniti svoj nekdanji sloves naroda, ki brani svoje in spoštuje tuje pravice in zato se mora že čim prej nehati reakcionarni nazor, ki vidi v jugoslovanskem državljanu sovražnika, ker ni rojen Slovenec.

— Slovenska delavska zveza je bila ustanovljena pretečno nedeljo v Mariboru. Predsednik nove zveze je Roman Bende, v odbor pa so bili izvoljeni: Ivan Klemen, Simon Merkuš, Jos. Šegovič, Alojz Pučko, Frane Ivanuša, Lojze Gradišnik, Hafner Lojze, Anton Miklavžič, Joško Cehler, Franjo Zupan, Josip Kralj, Edo Pesetič in Matko Fras. V nadzorstveni odbor pa: Alojz Am (predsednik), Rudolf Rebek, Kropelj Jurij, Raner Jurij in Svagerl Anton. Sedež nove Slovenske delavske zveze je v Mariboru, njeno glasilko pa je zaenkrat »Hrvatski radnik«, ki izhaja 1. in 15. vsakega meseca v Zagrebu. A ulica br. 10. — Nova zveza je sindikalna organizacija. Je zlasti važna vsled tega, ker se more z njeno pomočjo roditi prepotreben sporazum med delavcem in kmetom, s čemur bi prišli do prepotrebne fronte vsega delovnega ljudstva.

— Seja skupščine se je pričela že ob desetih dopoldne. Poslanec dr. Hodžar in tovariši so vložili na ministrskega predsednika in ministra za šume interpelacijo glede pogodbe, ki je bila svojačasno sklenjena med družbo »Nihag« in dr. Žerjavom. (Zaradi te pogodbe je pred meseci dr. Momčilo Ivanič vehementno napadel dr. Žerjavo in ga pozval, da ga toži. Dr. Žerjav se je tudi temu pozivu odzval in dr. Ivanič tožil, ki je bil tudi obsojen. Dokaza resnice dr. Ivanič pred sodiščem sploh ni nastopil, temveč se je zagovarjal samo s tem, da niso bili njegovi članki žaljivi. Op. ured.). Poslanec dr. Hodžar in tovariši zahtevajo, da se tudi pogodba z »Nihagom« predloži anketnemu odboru v pretes. — Nato se je pričela razprava o predlogu pravosodnega ministra, da se podaljša paragraf uradniškega zakona, ki govori o stalnosti uradnikov, za dobo treh let. (Vsi uradniki naj bodo torej še cela tri leta nestalni in cela tri leta naj nad njimi visi Damoklejev meč partizanstva. Z drugimi besedami se pravi to, da naj sedanje neurejene razmere trajajo še tri leta. Op. ured.). Vlada utemeljuje svoj predlog s tem, da še ni sprejet zakon o centralni upravi, da vsled tega še ni izvedena redukcija in da je zato treba, da ostanejo vsi uradniki še tri leta provizorični. Proti temu vladnemu predlogu so naravno nastopile vse opozicijske stranke in prišlo je do burnih prizorov. Kljub vsem protestom opozicije pa je vladna večina priznala temu neumestnemu predlogu nujnost in nobenega dvoma ni, da bo ta zakon tudi izglasovan. — Enako je sprejela skupščina predlog, da se izpremeni člen finančnega zakona, s katerim je bil razširjen geografski univerzitetni zakon tudi na zagrebško vseučilišče, ker je bil zakon napačno (1) citiran. To priliko je porabil samostojni demokrat Juraj Demetrovič za vehementen napad na HSS, ki da je preganjala univerzitetne profesorje. Na preganjanje profesorjev s strani njegove stranke je g. Demetrovič seveda pozabil. Vladna večina je sprejela zahtevano izpremembo in ravno tako tudi izpremembo § 393. Versajske mirovne pogodbe, nakar je bila seja zaključena.

— Kriza francoske vlade. Vsled demisije finančnega ministra Pereta je sklenil ministrski svet, da poda demisijo vsega kabineta, ker je demisija finančnega ministra tako važna, da je treba izvesti rekonstrukcijo vsega kabineta. Demisija vlade je bila od predsednika republike sprejeta. Splošno se sodi, da bo s sestavo nove vlade poverjen zopet Briand in da bo ta skušal pritegniti v vlado Herriota in Caillaux-a.

— Dr. Beneš pozvan od svoje stranke, da odstopi. Socialistične stranke nadaljujejo na Češkoslovaškem z vso silo boji proti povzajanju carine na kmetijske prideleke. V Pragi je že opetovano prišlo do velikih demonstracij, ki zavzemajo vedno večji obseg. Policija je morala že opetovano rabiti orožje, ker je bilo že mnogo stražnikov ranjenih. Vedno večji boji socialistov so naravno tudi silno poslabšali njih odnose z vlado. Ker je v sedanjem uradniškem kabinetu dr. Černega dr. Beneš edini parlamentarec in to socialni demokrati ter komunisti pridno izrabljajo proti češkoslovaškim socialistom, so ti pozvali dr. Beneša, da odstopi kot zunanji ministar. Kakor se zatrjuje, dr. Beneš temu pozivu ne bo sledil, temveč bo raje odložil poslanski mandat.

— Avstrijski prosvetni minister dr. Schneider je odstopil, ker ni krščansko socialna stranka odobrila njegovega sporazuma s socialnimi demokrati glede ljudskega šolstva v Avstriji. Da bi povzročila demisijo prosvetnega ministra odstop cellega kabineta ni verjetno. Kot naslednik dr. Schneiderja se imenuje nižje-avstrijski poslanec dr. Czermak.

— Ministrski predsednik Baldwin o angleški rudarski krizi. Na seji parlamenta je Baldwin obširno govoril o angleški rudarski krizi. Položaj v angleški industriji je zelo kritičen, ker se bližajo njene zaloge premoga in surovin koncu. Zato je morala vla-

da naročili večje količine premoga v tujini. Edino sredstvo za odpravo krize je v reorganizaciji produkcije in v zmanjšanju režijskih stroškov. Delovno dobo v premogokopih je treba povišati od sedem na osem ur, dočim ne bi bilo dobro znižati plač. Vlada bo tozadeven načrt predložila parlamentu. Po njegovih informacijah bi velik del rudarjev na tako rešitev pristal. Od delodajalcev je 50 odstotkov pripravljeno plačevati delavcem prejšnjo plačo. Ostali delodajalci pa hočejo plače znižati in sicer za največ 10 odstotkov. Medtem bo skušala vlada, da se uresniči predlogi premogovne komisije. Če bo dosežen dogovor na tej podlagi, potem ne bo treba vladati še nadalje podpirati premogovne industrije. Izvajanja Baldwinova so bila od delavskih poslancev ostro napadena, ki so mu očitali, da je s svojim govorom samo okrepil odpor lastnikov premogokopov.

Balkanski pakt.

Po iniciativi »Tribune Internationales« so se sestali na pariški Sorboni zastopniki jugoslovanske, grške in bolgarske mladine ter pretresali vprašanje: »Ali je balkanski pakt za ohranitev miru potreben?« Na ten sestanek je govoril tudi naš upolnomočeni pariški poslanik minister Spalajković. Poslanik Spalajković je dokazoval da je svetovni mir v prvi vrsti v rokah velesil, ne pa v rokah manjših držav, ki so zelo pogostokrat žrtve rivalitet in vplivov velesil. Zato pa stavi poslanik vse svoje nade v Zvezo narodov, s katero se pričena nova era za narode in države. »Neizmerno gorje in bridko bedo nam je prinesla strašna svetovna vojna, toda za vse to trpljenje smo dobili povračilo: Kot posledica svetovne vojne se je porodila velika institucija Zveze narodov. Z Zvezo narodov izginje vojna za vedno. Brza in zadovoljiva ureditev grško-bolgarskega incidenta lanske jeseni je dokaz vitalitete te institucije, ki je dokazala, da zamore koristno posredovati v prilog ohranitve miru. In verjemite mi, da male države Zveze narodov ne bodo razbile, zakaj te države se zavedajo njene veličine in moralne sile...«

Balkanske države so članice Zveze narodov. Zato pa jih večjejo razven njihove očitne volje za ohranitev miru formalne obligacije vsled katerih bi bil vsak poizkus kakave avanture riskiran in težak. Balkanski pakt bi bil podvojitve garancije. Medtem pa, da parafraziram Taleyrandov izrek »dvakraten podpis je boljši kot samo enkratno«. Balkanski pakt bo torej druga garancija za polotok in v naših, v katerih živimo, je modro in koristno, da se ne opusti nič, kar mir in bodočnost še bolj zasigura...

»Balkanski pakt bo sklenjen, toda ne sme se nam muditi... Treba je razpršiti še nekoliko nesporazumljenj, urediti nekoliko vprašanj. Toda ta nesporazumljenja ne obstoje v ničemer drugim kot v tehničnih težkočah, ki bodo kmalu izravnane... In kadar nam bo dala Evropa sama vzgled solidarnosti z uporabo garancijskih paktov, ki so bili nedavno sklenjeni, ji bodo balkanske države sledile ter sklenile balkanski pakt, ki bo logična in naravno posledica locariske pogodbe. Kajti med tehničnimi težkočami, ki dele balkanske države plava ideja miru in ta ideja jih navdaja pri njihovem prizadevanju za doseg sklenitve regionalnega pakta, s katerim se prične nova doba prijateljstva in solidarnosti...«

Na koncu svojega govora je izrazil poslanik Spalajković svoje veliko veselje nad tem, da vidi, da stremi balkanska mladina za tem idealom miru. »V veliko uteho mi je,« je pripomnil, »ko vidim, da v uporabi nova generacije nauke preteklosti za to, da pripravlja bodočnost.«

KAJ JE Z ODLIKOVANJEM PARIŠKE RAZSTAVE?

Kakor smo svoj čas poročali, je bilo na razstavi v Parizu odlikovanih več ljubljanskih tiskar, umetnikov, sol itd. Precej časa je že od tega minulo in zato vprašamo, kje so odlikovanja in zakaj se ne izroče odlikovanjem? Podjetnikom ni vseeno, ali jih dobijo ali ne, ker ima to tudi svoj gospodarski pomen.

Apeliramo na merodajne kroge, da podprejo in da se zadeva pariške razstave slednjim likvidira. Ni potrebno, da ogromni stroški se bolj narastejo in tudi ni vseeno ali leže zaboji v neprimernih zagrebških skladiščih do sodnega dne. Naj se ves material ali izroči svojemu namenu, ali pa naj se javno na dražbi proda, kar bi bilo še najboljšje.

Sport.

Inozemske nogometne tekme. Pred 50.000 gledalci je porazil v nedeljo Fürth v Frankfurtu stadionu Berlinsko Hertho. — Med državna nogometna tekma med izbirnim moštva Švedske in Češkoslovaške se je odigrala v Stockholmu pred 18.000 gledalci 2 : 2 (0 : 0). Oba nasprotnika sta pokazala krasno igr. Poseben Staplikov uspeh je naravnost fenomenalen, ravno tako je pokazal igralec Slavije Pleticha izborno tehniko. Gola za Če-hve je zabil Novak, za Švede pa Holmberg in Kaufeld. — Danska proti Holandski 4 : 1 (2 : 0). Od potovanja izmučeno holandsko moštvo je podleglo v nedeljo v Kodanju proti dobro kombiniranemu Dancem.

Lahkotletski match med Francijo in Belgijo v Bruslju izkazuje sledeče rezultate: 110 m pregraje: Bernard (Fr.) 11.4 sek. — skok v višino: Lewden (Fr.) 1.85 m — 100 metrov: Degrelle: 10.8 sek. — kroglja: Duhours (Fr.) : 18.06 m — skok ob palici: Powell (Fr.) : 3.65 m — 800 m: Boitard (Fr.) : 2 : 02.6 — disk : Duhours : 37.39 m — 200 metrov: Degrelle (Fr.) 23 sek. — 400 m: Vercken (B.) : 51 sek. — 5000 m: Nordland (Fr.) 15 : 35.8 — skok v daljavo: Armand (Fr.) 6.65 m — 1500 m Pelé (Fr.) 4 : 07.8 — strela 4 × 200 m: Francija 1 : 31.4, Belgija : 1 : 33. V skupni klasifikaciji je dobila Francija 74 točk, Belgija 44.

v nekaki smrtni slutnji objemala njene otroke, ko je zazvonilo, pa je rekla: »Ravno tako se mi zdi, kot da zopet zvonijo ranjki materi k pogrebu!«

Zagovornik obtoženca dr. Žirovnik zahteva nato, da se zaslišita še priči Cvajnar in Alojzij Jare, ki bi mogli izpovedati, da so štiri dni pozneje našli nek robeč, kar bi bilo za obtoženca razbremenilno.

Pri tem nastane močna kontroverza med pričami. Priče Stajer, Smalcar in drugi trdijo, da je bil obtoženec malo pred dogodkom v Jarčevi gostilni; navzoča Anica Jare pa to odločno zanika.

Porotni senat nato zavrne zagovornikov predlog, da se zaslišita še priči Cvajnar in Alojzij Jare, ker sta ti dve priči že vse, kar sta vedeli, izpovedali v svojih pismenih izjavah.

Eden porotnikov stavi Jarcu vprašanje, ali ima še kdo v njegovem rojstnem kraju isto tako zvit mezinec, da je mogoče primerjati odtis njegove roke s krvavim odtisom roke na hlevskih vratih.

Obtoženec izjavi, da se nikogar ne spomni. Isto izjavi tudi priče.

Senat stavi nato edino glavno vprašanje porotnikom: »Ali je obtoženi Janez Jare dne 21. novembra 1925 zakrivil nameravano hudodelstvo umora s tem, da je omenjenega dne udaril s težkim batom Angelo Kopač po glavi, tako, da je nastopila takojšnja smrt?«

Govor drž. pravdnika.

Državni pravnik dr. Vilko Lavrenčak poudarja takoj v začetku, da je grozoviti umor v Medvodah zbudil vsesplošno pomilovanje z nesrečno žrtvijo, to tembolj, ker je bila noseča. Sumi so se takoj zgostili edino na eno osebo — Janeza Jarca. Preiskava se je vršila nad vse natančno. Predvsem se moramo ozirati, da je obtoženec na izredno slabem glasu. Nobena ženska ni bila pred njim varna.

Jare je pljunil še celo na spomin nesrečne žrtve. Zlorabil jo je še potem, ko je bila že mrtva, pri obravnavi pa je trdil, da je imela

poleg njega še sedem drugih fantov. Državni pravnik zatrjuje dalje, da je bila umorjena Angela pošteno dekle, ki je pa napravilo eno napako. Potem, ko je zanosila z Jarcem, ki ga je sovražila in ki se ga je bala, je hotela svojemu detetu poiskati boljšega očeta. Zato se je seznanila z mladim Križajem, ki je parkrat z njo spal. Ko je Križaj pozneje očetovstvo odklonil, je gotovo povedala Jarcu, da ga bo smatrala za očeta svojemu detetu. Jare je edini človek, ki je imel razloge, da usmrti Angelo. Bal se je, da bo moral plačevati alimente. Vsi dokazi, okrvavljena vrata, odtisi prstov, krvava obleka, čas, za katerega Jare ne more dokazati, kje je bil, govore jasno za to, da je Jare morilec.

Državni pravnik nato apelira na porotnike, naj dajo zadoščenje nedolžni žrtvi in naj soglasno potrdijo krivdo Jarca.

Dr. Žirovnik, obtoženčev zagovornik, zatrjuje, da Jare ni storilec. Dr. Žirovnik je sam uverjen o nedolžnosti Jarca, drugače niti zagovora ne bi prevzel. Zagovornik prosi nato porotnike, naj se ne ozirajo na Jarčeve preteklost, ki res ni lepa, pa tudi ne na njegov značaj, ki je resnično surov. Nato skuša dr. Žirovnik ovreči posamezne dokaze ter zatrjuje, da je obtoženec kolikortoliko že dokazal svoj alibi.

Drž. pravnik dr. Lavrenčak izjavi nato, da je zagovornik v navajanju protidokazov netočen. Se enkrat spomni porotnike na pričevanje paznikov in jetnikov ter na njegove izjave in vedenje v zaporu, kar jasno dokazuje, da se Jare zaveda svoje krivde.

Dr. Žirovnik nato ponovno reagira na izvajanje drž. pravdnika.

Senatni predsednik dr. Kaiser poda nato svoj izčrpen rezime ter navaja vse potankosti tragedije in dokaze, ki govore za to, da je Jare krivec, ter na okolnosti, ki govore, da ni. Opozori tudi porotnike na izjave Marije Hafner, dekle v Medvodah, ki je neženirano priznala, da je prostovoljno občevala z Jarcem, potem pa to razmerje prekinila, ko je zvedela, kakšnega značaja je Jare in ki je nato enako grozil, kot je to storil z Angelo

Kopačev. Po končanem rezimeju odidejo porotniki v posvetovalnico. V dvorani nastane napeta atmosfera. Že poprej je prišlo do rabuke za prostore in do ženskih onesveščenj. Vsi ki so na sprednjih prostorih, vrše posle dobavljalcev sveže vode občinstvu. Steklenice, napolnjene z vodo, romajo iz roke v roko.

Krivdorek in obsodba.

Ko se porotniki vrnejo v dvorano, prečita njihov prvomestnik odgovor na vprašanje o Jarčevi krivdi.

Porotniki soglasno potrdijo Jarčovo krivdo.

Državni pravnik predlaga senatu, naj ga obsodi po zakonu. Obtoženčev zagovornik pa, da naj se sklepa tudi o pomiloščenju.

Po kratkem posvetovalanju prebere predsednik s tresočim, svečanim glasom obsodbo, s katero se Jare radi zločina po §§ 134 in 135 kaz. zak. obsodi

na smrt na vešalih.

To je edina obsodba, ki jo določa kazenski zakonik v tem slučaju.

Jare, ki so mu proti koncu razprave uklenili roke, sprejme obsodbo mirno na znanje ter izjavi s tihim glasom, da se bo pritožil. Zagovornik pa prikloni ničnostno pritožbo.

Jarca so nato pazniki odgnali v zapore, kjer bo moral počakati rešitve vzklica. Ako bo vzklic odbit, sledi justifikacija.

Razprava, ki je trajala dva dni, se je končala včeraj zvečer ob četrtni na 22. uro; ves čas je bil naval občinstva nenavadno velik. Občinstvo je tudi prišlo na svoj račun v želji po senzaciji.

Mariborska porota.

Maribor, 15. 6. 1926.

Posledica nesrečnega zakona.

Pred 25 leti v mesecu februarju sta stala pred oltarjem in si obljubila večno zvestobo delavec Ivan Perše in Ana Magdičeva, oba iz Velike Poljane (okr. Dolnja Lendava). Toda božjega blagoslova ni bilo in zakonec sta

se že čez šest mesecev ločila. Ana je namreč ohromela, radi česar je mož, kot pravi, ni mogel več rabiti. Ona se je vrnila k svoji materi, on pa je vzel k sebi Baro Markoja, s katero ima dosedaj 5 otrok, dva sta že umrla, troje jih pa še živi. L. 1907 pa je sklenil svoje zakonske žene in otroka, ki ga je imel z njo, popolnoma se iznebiti. Dal je Ani Perše 800 kron odpravnine. Po smrti svoje matere se je preselila žena v Magdičovo hišo. Delati ni mogla bogve kaj, preživljala se je s tem, da je barantala z jajci in pri tem tudi beračila. Dne 18. marca t. l. so našli ženo v njeni postelji zadavljeno. Obdukcija je ugotovila, da je bila zadušena v spanju, sicer bi se pa vsled ohromelosti itak ne bi bila mogla braniti. Ljudski glas je takoj sumil, da je umoril Ano Perše njen mož. To pa zato, ker je v zakonu z njo slabo ravnal. Nekoč jo je tako natepel, da ji je tekla kri iz nosa, ušes in ust, vrtil ji je z žico po ušesih itd. Sumilo se je, da se je hotel znebiti, da bi mogel poročiti svojo priležnico Baro Markoja. 19. marca je bil aretiran.

Usodno noč se je obtoženec res nahajal kratek čas izven hiše in to okoli 12. ure. Priče so izpovedale zanj jako obtežljivo. Porotnikom je bilo stavljeno dvoje vprašanj. Vprašanja glede umora niso potrdili, pač pa so potrdili vprašanje: Je-li obtoženec kriv, da je drugače in sicer z nasvetom in pomikom iz daleka pripomogel k zavratnemu umoru Anje Perše, izvršenim po neznanem storilcu.

Sodni dvor, kateremu je predsedoval sodni svetnik dr. Vidovič, votanta pa sta bila dr. Schlaupach in dr. Adamič, drž. pravdnik dr. Hojnik, je obsodil Ivana Peršeta na 5 let težke ječe z enim postom in trdim ležiščem vsaki mesec in temnico vsako leto na dan 17. marca. Ko je bila razglašena sodba, je nastal velik jok in stok: jokala je obtoženčeva priležnica, otroci, njegov 75-letni oče kakor tudi on sam. Venomer je zatrjeval, da je nedolžen. Prizor je bil ganljiv; tudi dame v auditoriju so imele solzne oči.

Zagovornik dr. Slokar je vložil ničnostno pritožbo.

Jack London:

Morski vrag.

Ena njena lastnost, ki me je silno iznenadila, je bila, da ni poznala strahu. Strašno morje, šibki čoln, viharji, trpljenje, čudna osamljenost — vse to bi oplasil in ostrašilo močno žensko; na njo pa po vsej priliki ni imelo nobenega učinka, dasi je poznala samo udobno, prijetno življenje, dasi je bila oženjena in v višjem duhu, vse, kar je nežnega, mehkega v ženski. In vendar nimam prav. Ona je bila boječa, ona se je bala, ampak bila je pogumna. Podedovala je meso in slabosti mesa, toda meso je močno vplivalo samo na meso. Ona pa je bila duh, vedno duh, eterealizirano bistvo življenja, mirna kot njene mirne oči in prepričana o trajnosti v izpreminjajočem se redu vsemirja.

Prišli so dnevi viharjev, dnevi in noči viharjev, ko nama je ocean grozil z grmečimi penečimi valovi in se je veter zaganjal v najin šibki čoln. In venomer nas je gural dalje in dalje proti severovzhodu. V nekem takem viharju, bil je najhujši, kar sva jih bila doživela, se je zgodilo, da sem se trudno ozrl proti odvetni strani; ne da bi kaj iskal, ampak bolj zavoljo tega, ker me je gledanje večne borbe morja utrdilo, in sem takorekoč prosil srdite sile, naj nehajo in naju puste živeti. Iz početka nisem mogel verjeti, kaj sem videl. Dnevi in noči brez spanja in počitka, polni skrbi, so mi nedvomno zmešali možgane. Ozrl sem se po Maudi, da bi se zavedel glede časa in prostora. Pogled na nje-

na modra lica in vrle rujave oči me je prepričal, da je moj vid še vedno dober. Iznova sem se obrnil proti odvetni strani in iznova sem videl v daljavi predgorje, črno, visoko, golo, divje valove, ki so se zaganjali in butali v njegovo vznožje in razlivali pršee vodomete visoko vanj, črno, pusto obrežno črto, ki je potekala proti jugu in bila obrobljena s silnim belim pasom.

»Maud«, sem rekel, »Maud«.
Obrnila se je in videla zemljo.
»To vendar ne more biti Alaska!« je vzkliknila.
»Na žalost, ne,« sem odgovoril in vprašal: »Ali znate plavati?«

Odmajala je z glavo.
»Tudi jaz ne,« sem dejal. »Potemtakem morava priti na suho brez plavanja, v kaki odprlini med klečevjem, skozi katero morava zavoziti čoln in zlesti na suho. Ampak hitro morava delati, jako hitro, pa gotovo.«

Govoril sem z zaupanjem, katerega, kakor je vedela nisem imel, kajti pogledala me je s tistim svojim neomahljivim pogledom in rekla:

»Nisem se vam še zahvalila za vse, kar ste storili zame, ampak — —«

Umolknila je, kakor da bi bila v skrbeh, kako naj bi najboljšje izrazila svojo hvaležnost.

»Na?« sem dejal trdo; nič kaj mi namreč ni bilo všeč, da se mi je zahvaljevala.

»Lahko bi mi pomagali,« se je nasmehnila.

»Da bi priznal vaše obveznosti, predno umrjete? Tega pa ne. Ne bodeva umrla. Predno bo dan pri kraju, bova na tem otoku in pod dobro streho.«

Govoril sem pogumno, a nisem verjel nobene besede. Vendar pa me ni strah priganjal. Nobenega strahu nisem imel, dasi sem bil prepričan, da naju čaka smrt v tistih kipečih valovih med skalovjem, ki se je hitro približevalo. Nemogoče je bilo, da bi razvil jadro in se izognil tistemu klečevju. Veter bi mahoma porinil čoln, valovi bi ga preplavili in potopili v onem hipu, ko bi zdrknil v dolino med dvema valoma; povrh tega pa bi plulo jadro, privezano k odvisnim veslom, pred nami po morju.

Nisem se bal, pravim, če bi našel smrt tam, nekoliko sto korakov proti odvetni strani, ampak bil sem ves prepaden spriču misli, da bi Maud morala umreti. V moji vražji domisljiji sem jo videl, kako so jo valovi vrgli ob klečevje; bilo je pregrozno. Siloma sem skušal misliti, da se nama posreči priti varno na suho, in tako sem govoril, ne kar sem verjel, ampak kar sem želel.

Misel na tako strašno smrt mi je bila grozna in za hip mi je šinila blazna misel v glavo, da bi vzel Maud v svoje roke in skočil z njo v morje. Zatem pa sem sklenil, da počakam, da bi jo v poslednjem trenutku, nastopila zadnja pot, vzel v svoje roke, ji razodel svojo ljubezen in se objemajoč jo zaženem v obupni boj in umrjem.

(Dalje prih.)

Mag. št. 15483/ref. IX.

Razpis.

Gerentski svet mestne občine ljubljanske razpisuje oddajo gradbe

tovarniškega dimnika in obzidave parnih kotlov v mestni klavnici

Pravilno opremljene in sestavljene ponudbe je vložiti najpozneje do

5. julija 1926 opoludne

pri mestnem gradbenem uradu, Lingarjeva ulica 1.

Razpisani pripomočki: Načrti, opisi in pogoji so na vpogled oziroma se dobijo pri imenovanem uradu.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 14. junija 1926.

Srajce, promenačno, bele in barvaste, kose, penile, samovrenice, kope robe, nogavice v vseh barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne potreščine, svilene trakove, šipke in vezanino. . .
Niske cene — Velika izbira samo pri
JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika ob vodi

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, tudi
najtinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.
ZAHTEVAJTE PONUDBO!
Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, 2. nadstropje.

VRTNARSKE ZADEVE
posreduje
Goikovo „Vrtnarsko podjetje“
v Kranju.

Mali oglasi.
Za vsako besedo se plača 50 par, za debelo tiskano pa Din 1.—
Celulozni les
mehka drva, plača najbolje Fractus, Ljubljana, Krakov trg 10.
Gospodična
z eno letno pisarniško prakso, zmožna vseh pisarniških del ter perfektno nemščine in hrvaščine v govoru in pisavi išče službe. — Ponudbe prosijo na upravo lista pod »Marljivac«.
Absolvent
išče službe kot praktikant pri kakem večjem podjetju. — Ponudbe prosijo na upravo lista pod »Marljivac«.
Oglašujte v »Narodnem Dnevniku«!

Za v Prago
priporočeno podpisano tvrdo vso
telovadne oblačilne potreščine
za člane, naraščaj in deco — Solidno in lepo izdelani kroji po najnižji ceni. —
Zahtevajte cenike!
BRATA CAPUDER
LJUBLJANA
Wolfova ulica 1/II.

Poletna stanovanja
z opremo se dobe v graščini v Višnji gori. Okoli gradu in v gozdu mirno in prijazno sprehajalstvo. Vpraša se pri oskrbnikstvu.

PREMOG - ČEBIN
Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Otomane
najtinejše izdelave v damastu 700 Din, v blagu 800—1000 Din, modroci iz najtinejše trave 250 Din in vsa tapetniška dela najceneje Rud. Sever, Gosposvetska cesta 6.

Tri lepe poslovne sobe
v I. nadstropju odda z novejšim Pokojniškim zavedom za nameščenje v Ljubljani, Gledališka bl. 8.